

Sander Schimmelpenninck

Met gestrekt been

Volkskrant 

Uitgeverij De Arbeiderspers
Amsterdam · Antwerpen

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van bv Uitgeverij De Arbeiderspers, Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam.

Ook tekst- en datamining van deze uitgave is zonder schriftelijke toestemming van de uitgeverij niet toegestaan.

Omslagontwerp Lucas van Esch
Omslagfoto Polle Willemsen
Typografie Perfect Service, Reeuwijk

ISBN 978 90 295 5804 4 / NUR 320

arbeiderspers.nl
webwinkel.volkskrant.nl

Voor de productie van de boeken van De Arbeiderspers wordt alleen gebruikgemaakt van duurzaam en verantwoord geproduceerd papier.

Voorwoord

Het was in een cafétje om de hoek van de toenmalige *Volkskrant*-redactie, aan de Czaar Peterstraat in Amsterdam. Ik had de twee lange mannen die binnenstapten nog nooit ontmoet, maar het voelde meteen vertrouwd, zoals dat nu eenmaal gaat met zevenvinkers. Of het hoofdredacteur Remarque of adjunct Klok was weet ik niet meer, maar ik kan me herinneren dat één van de twee op een gegeven moment vooral enthousiast leek over het feit dat ik klaarblijkelijk ook zijn schoolgaande kinderen aansprak. ‘Dat hebben we nodig’.

Ik was pas zes jaar eerder, in september 2013, begonnen in de journalistiek, bij *Quote*. Toen ik in 2019 gevraagd werd als *Volkskrant*-columnist, was ik daar nog hoofdredacteur. Ik was daarnaast net begonnen met mijn *Zelfspodcast*, en zou een paar maanden later beginnen als presentator van het onvolprezen *Op1* en *Dragon’s Den*. Krankzinnig wat je allemaal kan doen als je nog geen kinderen hebt, bedenk ik nu. Hoe dan ook, en misschien wel onverwacht, bleek naast de podcast vooral mijn *Volkskrant*-column een blijvertje. Dat zal ongetwijfeld te maken hebben met het plezier dat ik aan het schrijven beleef. Tegen al mijn werk, en zeker televisiewerk, zie ik weleens op. Maar tegen het schrijven van mijn column nooit.

Inmiddels zijn we zeven jaar, een heel medialeven, twee kinderen en flink wat grijze haren verder. Ik las laatst op sociale media dat iemand zei dat ‘het jongensachtige er wel vanaf is’ bij mij. Dat lijkt me correct. Erg lijkt me dat niet: ik heb niet de ambitie om een jongensman te worden, die zijn er al genoeg in de

media. Dat zorgt er wel voor dat ik een voordeel kwijt ben. Ik ben niet meer nieuw, jong of opkomend. Ik geloof dat dat wel een wezenlijk verschil is met nog niet zo lang geleden; dat ervaring steeds minder telt, en een bekend geluid eerder verveling dan vertrouwen opwekt. Toch heb ik goede hoop dat ik geen boze witte man word als men onverhoopt een keer klaar met me is.

Ik vind dat er betere schrijvers en betere analisten zijn dan ik. Maar mijn voordeel is dat ik afstand heb, niet alleen door in Zweden te wonen, maar vooral omdat ik in de eerste plaats ondernemer ben. Dat geeft me vrijheid, en doordat ik veel verschillende dingen naast elkaar doe, op verschillende plekken, ontmoet ik veel mensen, uit alle hoeken van de samenleving. Tot nu toe kost het me dan ook weinig moeite om een onderwerp voor mijn column te vinden. Daarbij helpt het qua efficiëntie ook dat ik mijn column op zondag schrijf; dan wil je graag ook nog wat anders doen.

In mijn columns bespreek ik de politiek en de wereld vanuit een duidelijk wereldbeeld; dat van een progressieve liberaal, die gelooft dat de democratische rechtsstaat, zoals we die na de Tweede Wereldoorlog hebben ingericht, de beste maatschappelijke ordening is. Toen ik begon met columns schrijven was dat in ieder geval in Nederland nog de norm, maar nu durf ik dat niet meer te zeggen. Het gaat ontzettend hard de verkeerde kant op; rechtspopulisten zijn dankzij Big Tech dominant op onze schermen, en lijken succesvol in het slopen van onze democratieën en denkvermogen.

Mensen verwijten mij weleens te fel te zijn, en er te vaak met een gestrekt been in te gaan. ‘Waarom ben je toch zo boos?’ zeggen ze dan, op een toon die je tegenwoordig *gaslighten* noemt. Mijn wedervraag is altijd hetzelfde: waarom ben jij *niet* boos?

Sander Schimmelpenninck

Hier is uw vervloekte millennial

02-09-2019

‘Ik hoop dat een energieke millennial mij gaat opvolgen. Dat ik – toch altijd een wat bezorgde postbabyboomer – word afgelost door iemand die de nieuwe wereld fris en enthousiast omarmt,’ zo liet René Cuperus op deze plek weten. Welnu, hier is uw millennial, die in alle nederigheid mag proberen zijn grote schoenen aan te trekken.

De hoofdredactie van *de Volkskrant* heeft me een vrije opdracht gegeven, maar het ligt gezien mijn vakgebied voor de hand om met enige regelmaat een inkijk te geven in de wereld van het grote geld en de economische elite. Een tamelijk overzichtelijke en vrolijke wereld, waarin het nog altijd gaat om winst, groei en mooie spulletjes. Maar ook een wereld die dikwijls over het hoofd wordt gezien en waarvan het belang wordt onderschat. Vanwege de door sociale media gevoede verslaving aan cultuurdebatjes en journalistenpolemiekjes, maar ook door een voor mij onbegrijpelijke economische desinteresse. Zo gaat de Hollandse kleinburger onverminderd stampvoeten om het salaris van de buurman of Matthijs van Nieuwkerk, maar groeiende vermogens- en kansenongelijkheid leidt tot schouderophalen. De kosten van klimaatbeleid verscheuren het land, maar wanneer je droogjes constateert dat we dat bonnetje moeiteloos kunnen betalen als we niet het minste aantal uren van Europa zouden werken, ziet men het verband niet. Nee, liever blijven we een land van efficiënte

werkers en inefficiënte dominees, dagenlang principieel twiterend over een openstaand Blendletegoedje van 5,38 euro.

Penny wise, pound foolish; overigens niet onverklaarbaar in een land dat lange tijd goedkoop was en waar spaarzaamheid loonde. Die tijd is echter voorbij, en wij, die vervloekte millennials, krijgen het op ons bordje. ‘Wij zijn de eerste generatie die het slechter krijgt dan onze ouders, en ook nog de eerste generatie die de effecten van klimaatverandering gaat ondervinden!’ jammeren wij dan ook vol overgave vanuit onze jubeltonappartementjes. Een generatie van onvermijdelijke hypocrieten, zwalkend tussen moralisme en hedonisme, vingerwapperend op weg naar Bali, waar we lifecoachen danwel gelifecoacht worden. Een generatie die nu al hofleverancier is van de grootste politieke aanstellers, zwelgend in nationalistisch ondergangsproza of ongemakkelijke Obama-imitaties, tot ergernis van de pragmatici boven ons. Of nou ja, behalve Frans Timmermans dan misschien, die was qua pathetiek altijd al zijn tijd vooruit. We hebben volop zorgen over deze complexe wereld, maar verbloemen onze twijfels met filters en theater.

Ik ben geen uitzondering, met mijn schuinestreepjescarrière en neiging tot moraliseren, nota bene als hoofdredacteur van *Quote*. Maar nu komt het aardige van millennials: we weten het. We weten dat we nooit honderd procent zuiver zijn. De wereld is te complex geworden voor rechttoe-rechtaanprincipes. Het idealisme van de jaren zestig en zeventig heeft geleid tot naïviteit en spilzucht, het yuppencynisme van de jaren tachtig en negentig tot ongelijkheid en egoïsme. Dus proberen we in ons opportunisme uit al die zaken een *customized* mixje samen te stellen. We menen wat we zeggen, zijn oprecht bezorgd, maar we zijn cynisch genoeg om te weten dat het uiteindelijk allemaal weinig uitmaakt. Het favoriete stopwoordje van

de millennial is niet voor niets ‘letterlijk’, waar juist figuurlijk bedoeld wordt. Neem ons dus vooral níét letterlijk. Het probleem van het door Cuperus terecht als ‘geperverteerd’ omschreven debat is namelijk niet zozeer de aanwezigheid van al die potsierlijke millennials, als wel oudere generaties die ons te serieus nemen. Zo zal de millennial Baudet een tijdelijk fenomeen blijken, maar worden zijn relatief oude stemmers door zijn kletsboek blijvend wantrouwig gemaakt. En is door cynische millennials gemaakte desinformatie pas een probleem wanneer het massaal wordt gedeeld, vaak door oudere opiniemakers met een likejesverslaving. Hun doelgroepjournalistiek en de tribale koppelverkoop van ogenschijnlijk ongeërelateerde onderwerpen als islam en klimaat hitst, wederom, een relatief oude groep socialemediagebruikers op – ‘Dat hep op Facebook gestaan’.

De weerloosheid tegen de almaar doorbeukende desinformatie lijkt generationeel. En dus hoop ik dat we in een overgangsfase zitten. Dat de millennials en hun opvolgers, generatie z, door hun langere ervaring de onlinebeïnvloeding en de leegte van instantbevrediging beter op waarde kunnen schatten. Dat zij vaker offline gaan, mengen met andersoortige mensen en de wel degelijk aanwezige consensus over belangrijke zaken bemerken. Ik zal in ieder geval mijn best doen deze vreemde wereld te verslaan, al kan ik een enthousiaste omarming vooralsnog niet garanderen.